

K o n S t e r n a

zpravodaj základní organizace ČSOP Rybák Svitavy
(pokud možno čtvrtletník, zaměřený na ochranářsko-ornitologické dění)

číslo 8, září 2000

Obsah:

Slovo úvodem.

Zprávy výboru.

Bleskovky.

Z činnosti ZO.

- Akce ke Dni Země.
- Vítání ptačího zpěvu.
- Tříleté sčítání vodního ptactva ve Svitavách.
- Sčítání labutí velkých.

Bude se konat.

Zprávy z úřadů.

Všimli jsme si.

- ZOO Dvůr Králové n. L. II.
- Jarní přelet ptáků do Evropy na Internetu.
- Výsledky celostátního sčítání hnízdišť břehule říční.
- Lesy ČR a Program 2000 v našem okrese.

Zážitky a postřehy z terénu.

- Lýkovec u pramene řeky Svitavy.
- Mé jarní a letní ornitologické střípky.

Na cestách.

- Za ptáky do slovenských hor aneb Co Marián na Slovensku určitě ještě nezažil.

Čteme za vás.

Zoologická pozorování.

Právo na jazykové a tiskové chyby vyhrazeno.
Uzávěrka pro další číslo je 30.listopadu. 2000.

Slovo úvodem.

Přesně rok se s rokem sešel a my Ti (Vám) přinášíme „výroční“ číslo KonSterny. Na oslavy dvouleté existence našeho periodika nebyl čas a hodnocení vydaných 8 čísel necháváme na samotných pravidelných čtenářích. Dovolím si ale pomyslet na to, že je určitý znatelný rozdíl mezi 1. a posledními čísly a snaha zlepšit určité prvky ve stylu a úrovni se snad projeví. Nechceme sice „usnout na vavřínech“, ale vládne (při pomýšlení na podmínky vydávání) u nás spokojenost s našimi výsledky práce.

Čtenáři si už snad zvykli, že v KonSterně nenajdou odborné komentáře nebo polemiky o problémech globalizace, oteplování planety, „spuštění“ Temelína nebo surovinové politiky naší vlády, ale dočtou se zejména o výsledcích naší práce v oblasti biomonitoringu, praktické ochrany přírody a krajiny nebo o zážitcích z našich akcí pro veřejnost nebo exkurzí do zajímavých koutů republiky nebo dokonce Evropy.

Je nutné poznamenat, že počínaje tímto číslem se do „redakčního týmu“ přidává Standa Lešinger, který zřejmě do budoucna převezme hlavní podíl na počítačové zpracování „tváře“ KonSterny. Přejeme mu hodně elánu a času do práce. Zároveň je znovu nutné ocenit úsilí Luboše Kopečného, který stál u zrodu myšlenky vydávání Konsterny a hlavně byl „otcem“ jistě nelehkého úkolu vypracovat dnešní její podobu.

Jiří Mach

Zprávy výboru.

° Pro letošní rok jsme se při registraci naší ÚVR ČSOP rozhodli vymezit oblast našeho působení (zvláště pro případy, kdy se chceme ucházet o účast v zahajovaném správním řízení) prostřednictvím 19 katastrálních území

našeho okresu. Jedná se o území, které na mapě vytváří pruh s orientací severovýchod-jihozápad a sahá po hranice okresu v oblastech „Opatovska“, „Svitavska“ a „Poličska“. Nutno přiznat, že tak klademe do zón našeho zájmu území se zvláště chráněnými prvky přírody a krajiny a pochopitelně oblasti, kterým se při zvláště zoologických průzkumech věnujeme. Přesné vymezení je k dispozici u předsedy ZO.

° Schůzky výboru proběhly 7. dubna, 2. června a 28. července. Došlo k tradiční výměně materiálů a názorů, hodnocení již uběhlého nebo plánování toho budoucího. Hovořilo se však například o globálních problémech planety Země, dopravní situaci v okrese nebo o názorech na vývoj druhů. S potěšením můžeme konstatovat, že se schůzky výboru začínají účastnit i další členové ZO (S. Lešinger, M. Polák a D. Romportl). Zdá se, že naším místem setkávání bude prostor baru „Modrá růže“ nad Svitavákem. Nápojem, který nás při plodných schůzkách léčí a posiluje je samozřejmě svitavský Doktor !!! (pozn. neplacená reklama).

° Zejména pro zlepšení komunikace a „služeb“ si dovoluujeme uvést e-mailové adresy členů výboru ZO:

Jedná se o adresy do zaměstnání, ale přesto se samozřejmě můžete tímto způsobem na nás obracet s různými připomínkami, podněty, žádostmi.....:

Jiří Mach : ma@gy.svitavy.cz, Filip Jetmar : filipjet@post.cz, Milan Janoušek : socsluzby@cbox.cz a Marián Polák : marianpol@seznam.cz

° Vítkáme do našich řad registrovaných ornitologů člena ZO Dušana Romportla, který je tak naší 6. „ptáčkařskou duší“ v organizaci !!!

° Naše ZO stále doplňuje svoji „knihovnu“ především o tituly odborných ornitologických, ale i ochránářských publikací (např. Péče o chráněná území – lesní a nelesní společenstva, Myslivecké předpisy, Obnova jezerních ekosystémů-holistický přístup, Ochrana dravců a sov v zemědělsky využívané krajině, Potravní ekologie našich dravců a sov, Vodní měkkýši ČR, Ochrana biodiverzity drobných stojatých vod II, Ochrana obojživelníků nebo Ochrana ptáků I – sova pálená a sýček obecný). Prostřednictvím předsedy ZO se také (kromě většiny titulů literaturních) „dostanete“ k časopisům Vesmír, Živa a Ochrana přírody.

° **!!! Pozor : Předseda organizace (a tím i ZO ČSOP) mění na podzim svitavskou adresu !!! V případě potřeby se informujte na e-mailu nebo tel. 0603/349088 !!! Bacha na to !!!**

Bleskovky.

° Pozorování třech dospělců racka žlutohého (a s největší pravděpodobností i jednoho nedospělého jedince téhož druhu) při průletu okolí svitavských rybníků Dolní a Horní 6.dubna se stalo pro J.Macha událostí, protože jde o první oficiální záznam o výskytu tohoto druhu ze Svitav.(J.M.).

° Podle ústního sdělení pana Pěničky za Svitav, hnízdili čápi bílí v Kunčině a Opatovci, kde zůstávají věrní tamním komínovým hnízdištím. Další hnízdiště se nachází v Opatově na Hasičské zbrojnici.(J.M.).

° Ve Zprávách české společnosti ornitologické č.50, se kromě řady ornitologických pozorování nejen z okresu Svitavy, můžete dozvědět, že svitavští ornitologové výrazně zvýšili počet sledovaných rybníků v rámci celorepublikového sčítání vodního ptactva.(J.M.).

° Možná až nečekané zlepšení stavu luk u Nového rybníka nastalo po prvním pokosení v loňském roce. Výrazně ustoupily plevele jako pcháče a bodláky, prosazovat se naopak začaly některé mnohem zajímavější rostlinné druhy: ihned po pokosení kvetlo množství ocúnů, letos od jara pak bledule jarní, prvosenka vyšší, prstnatec májový, lomikámen zrnatý a řada běžnějších lučních kvetoucích rostlin. Nápadné je také mnohem větší využívání posekaných luk ptáky, kteří zde hledají potravu. Jde zejména o volavky a čápy, dále dravce (pochop, káně, poštolka), drozdy, špačky, lindušky, skřivany... Z tohoto pohledu rozhodně nejsou prostředky vynaložené na údržbu těchto luk jen „vyhozenými penězi“!(F.J.).

° V letošním roce hnízdily na Dolním rybníku ve Svitavách tyto druhy vodního ptactva: potápka roháč (2 páry), potápka černokrká (1 pár), kachna divoká (3 páry), polák chocholačka (1 pár), polák velký (1 pár), labuť velká (1 pár), lyska černá (2-3 páry), slípka zelenonohá (3-4 páry), chřástal vodní (1 pár), moták pochop (1 pár), racek chechtavý (400-500 párů), moudivláček lužní (1 pár), rákosník proužkováný (1 pár), rákosník obecný (6-8 párů), rákosník zpěvný (4-5 párů), strnad rákosní (ca 5 párů) a cvrčilka zelená (1 pár). Cvrčilka a chřástal jsou nově potvrzenými hnízdiči. Nehnízdil naopak rákosník velký. Za potencionální hnízdiče můžeme označit racka černohlavého, lžičáka pestrého nebo čírku modrou, jejichž výskyt v hnízdní době byl nadějný. Zaznamenali jsme markantní úbytek hnízdicích párů potápky černokrké, racka chechtavého a lisky černé. Celkem tedy hnízdilo 17 druhů vodních ptáků.(J.M.).

° Při kontrole ptačích budek vyvěšených letos na jaře v okolí Nového rybníka vyšlo najevo, že všechny kontrolované budky (tedy 100%) byly obsazeny, a to buď sýkorou koňadrou nebo modřinkou. Pouze v jedné poopravené, starší budce byl zjištěn brhlík lesní. Jak je vidět, poptávka ptáků hnízdicích v dutinách po vhodném místě ke hnízdění je stále obrovská, a proto budeme s rozvěšováním budek jistě nadále pokračovat. Na druhou stranu je třeba zvýšit ochranu starých, zejména listnatých stromů s přirozenými dutinami, neboť spousta ptačích druhů (ostatní sýkory, krutihlav, strakapoud malý...) obsazuje budky podstatně méně ochotně než právě třeba koňadra a modřinka.(F.J.).

° Snad jen pro pousmání uvádíme příklad toho co se může stát, když zapisující si student biologie (neznalý ptačích druhů) špatně slyší a potom bezhlavě opisuje (v závorkách raději uvádíme správný zoologický název druhu) : rudohrdka malá (toto je nejspíš kombinace potápky malé a rudokrké !), chřást vodní (chřástal vodní), rybák velkozubý (r.velkozobý), moudiváček (moudivláček lužní), strnad rákosník (s.rákosní), rejsek malý (lejsek malý), potápka černokruhá (p.černokrka). Největší „salvu“ smíchu však u nás stále vyvolává moták pochop (m.pochop) a holub doutňák (h.douptňák). (J.M.).

° Snad ke každému obyvateli Svitav se dostala zhruba v polovině června zpráva o výskytu piraní v Horním rybníku. Do doby než rybáři opravdu tuto exotickou rybu chytili a případem se začaly zabývat další orgány, pokládal každý tuto zprávu za dobrý vtíp nebo snahu o senzaci. Jedna z ulovených piraní dokonce putovala k odbornému určení do Prahy. Podle určitých zpráv bylo asi 5 piraní vypuštěno záměrně. O výsledku tohoto jistě neobvyklého případu vás budeme nadále informovat. (J.M.).

° 23. července byla pozorována (po vyplašení psem z orobincového porostu) samice bukáčka malého ! Přestože p.Stacke (1980) uvádí dřívější hnízdní výskyt na Horním rybníku, jde pravděpodobně teprve o druhý konkrétní údaj o výskytu tohoto druhu (první – zástřel 1M na Dolním r. V.Sajdlem z 30.7.1950). (J.M.).

Z činnosti ZO

° Koncem měsíce března došlo po naší intervenci k upevnění plovoucích ostrůvků na Horním rybníku.

° Tradičně se naši členové věnují v měsících únor-březen mapování výskytu sov. Pozornost ornitologů Opatovska se tentokrát upřela na okolí Nového rybníka a především oblasti přírodní rezervace Psí kuchyně. Mezi vysledované druhy patřily výr velký (o hnízdění na Psí kuchyni by mohl vyprávět zejména Marián Polák), kalous ušatý a puštík obecný. 10. března se po výzvě Mariána Poláka zúčastňuje spolu s ním Jiří Mach již podruhé ukázky průzkumu sov na Javornickém hřebeni pro mladé Zálesáky ze Svitav, kteří mají základnu v osadě Brlenka. Při celkem mrazivé (zvláště pro mladé klučiny) noci se nakonec podařilo vyprovokovat přímo ukázkově minimálně dva samce sýce rousného u vrchu Sněžník. Byl to i pro nás opět kvalitní zážitek. O průzkum sov se pak Jiří Mach pokusil 23. března v obci Javorník a intravilánu Svitav, ale snaha vyšla tentokrát naprázdno. Při zjišťování sov na Poličsku se podařilo prokázat 25. března výskyt puštíka obecného v lesích u Borové-Sv. Kateřině.

° Zamítavé stanovisko k udělení výjimky ze zákona o ochraně přírody a krajiny k plašení kormoránů v Třebářově pro litomyšlské Rybářství vyjádřila naše organizace pro RŽP OkÚ Svitavy.

° J.Mach se zasadil o opravu cesty u Dolního rybníka a ve Svitavách, kterou při aplikaci kejdy rozjezdila mechanizace Rybářství Litomyšl. Oprava spočívala k urovnání terénu a navážce písku do vyjetých hlubokých kolejí.

° Ornitologická pozorování z jižní Moravy (zvláště z Věstonické nádrže Nových Mlýnů) zaslali M.Janoušek, F.Jetmar a J.Mach do Jihomoravské pobočky ČSO.

° Na případný zásah Rybářství Litomyšl do litorálních porostů Dolního rybníka ve Svitavách se naše organizace připravuje již několik let. Letošní rok se podařilo (přes informační odbor MěÚ Svitavy) sehnat leteckou fotografii rybníka. Pavel Lustyk pak dodal botanický průzkum území rybníka a společně s F.Jetmarem a L.Urbánkem jsme zahájili první úvahy o budoucnosti rybníka. V každém případě stále potvrzujeme ojedinělost a kvalitu tohoto území pro biodiverzitu zdejší oblasti a nutnost velmi obezřetného postupu a citlivosti v řešení jakéhokoli zákroku do pobřežních a litorálních zón.

° Přes Moravský ornitologický spolek se i naši členové (J.Mach a F.Jetmar) zapojili do téměř celoevropského projektu sledování jarního přeletu některých tažných druhů ptáků na náš kontinent. Organizátorem akce byla švýcarská centrála ornitologické společnosti a komunikativním médiem pak Internet. Podrobnosti najdete na jiném místě KonSterny.

° 9. dubna instaloval J.Mach 7 menších plovoucích po dložek do laguny rákosin Dolního rybníka ve Svitavách. Při květnové kontrole však nebyla k hnízdění využita žádná z nich.

° Organizování dvou aktivit přispěla naše organizace k tradičním Dnům Země ve Svitavách. Podrobnosti na jiném místě KonSterny.

° Po „urputném zápolení“ s úřednickým šimlem se stejně jako loni i letos podařilo sehnat prostředky na pokosení luk na severozápadním břehu Nového rybníka u Opatova. Osm tisíc Kč (tedy více jak o polovinu méně než v loňském roce) poskytl RŽP OkÚ Svitavy a ve stejný den, kdy byly peníze slíbeny (opravdu pouze slíbeny), tedy 19. června 2000, pan Lněnička louky posekal. Další prostředky na sečení menších hodnotných luk jsme letos, narozdíl od minulých let, bohužel nezískali!

° Likvidaci náletových olší (mnohdy 15 až 20 let starých) na zamokřených pozemcích jižně u Nového rybníka provedli letos v březnu pánové Jetmar a Hejl. Na části plochy se plánuje také obnova mokřadní louky s pravidelným kosením, avšak na potřebné zásahy již letos nejsou peníze. Ty však budou potřeba i na další louky a další nálety, což jen u Nového rybníka představuje značné náklady a pracovní úsilí. Nepodaří-li se však na lokalitě zřídit přírodní rezervaci, budou se peníze shánět možná ještě hůře než dnes!!

° Jarní období bylo samozřejmě opět velmi náročné pro ornitology, mapující výskyt ptactva v oblasti Svitav, Opatovska a Poličska v rámci Mapování vodního ptactva v ČR metodou dvou kontrol nebo hlášení fenologických údajů o přiletu ptactva pro ČSO. V letošním roce se navíc M. Janoušek, F. Jetmar a J. Mach zúčastnili celorepublikového sčítání labutí velkých. Podrobnosti o této akci opět na jiném místě KonSterny.

° V měsíci květnu se J. Mach poprvé (avšak neúspěšně) pokusil o odchyt netopýrů v panelovém domě ul. Revoluční ve Svitavách, kde je hlášen velký výskyt těchto létajících savců. Pro netopýry zhotovil RŽP OkÚ Svitavy deset budek, které rozmístí M. Janoušek v oblasti rybníků Nový a Hvězda a Dolní ve Svitavách.

° V červnu se J. Mach obrátil s dotazem na p. Břeňovou (oddělení ochrany přírody RŽP OkÚ Svitavy), který se týkal prozatím neuskutečněného označení zákazu plavidel na rybnících Nový a Hvězda u Opatova a rybníku Dolní ve Svitavách. Dozvěděl se, že v letošním roce (po zkrácení rozpočtu) nebudou na tuto akci peníze!!!.

Zároveň v dopise J. Mach musel konstatovat, že i příslib uskutečnění změn v pískovně u Svitav, které by měly přinést podmínky pro opětovně zahrnutí břehulí říčních, vyšel „na prázdno“. Bylo nám odpovězeno, že RŽP „neúkoluje“ (citujeme doslova) jenom naše organizace. (Jinými slovy nechte nás být-máme práce dost). Tato odpověď nenechala předsedu naší ZO klidným a paní Břeňové odpověděl „mírně rázným dopisem“, který sice trochu vráží klín do zatím celkem dobré spolupráce, ale dává najevo, že naši dobrovolnou práci (samozřejmě většinou konanou zadarmo a „na úkor“ rodin, přátel a našeho volného času) si takto znehodnocovat nenecháme! Zároveň se tak opět ukazuje, že prosadit záměr v ochraně přírody naráží (kromě ekonomiky) zejména na schopnosti a snahu státního úředníka.

° 2. srpna jsme se rozjeli (pánové Janoušek, Jetmar a Mach) na obhlídku novomlýnských nádrží. Zjistili změnu ve vlakovém spojení (na cestě do Pouzdřan se čeká asi hodinu v Brně, při jízdě zpět se přesedá z vlaku do vlaku a příště – pokud to nebudou pracovní dny – budeme asi cestovat jen v nedělní dny), dále to, že bude nejlepší si (pokud to počasí dovolí) brát sebou kola a pak to, že nádrže jsou skoro bez ptáků. Pravdu řečeno viděli jsme jich přesně 66 druhů a za zmínku stojí jen slušné množství rybáků obecných, jespáci obecní, jespák křivozobý, jespák bojovný a rackové stříbřití nebo orlovec říční. Tentokrát jsme prostě neměli štěstí. Takže příště?

Akce ke Dni Země.

21.04. : Válka (nekonečná) s odpadky.

Na pátek 21.dubna byla vyhlášena válka odpadkům.Bitevním polem se stala pravobřežní část rybníka Dolní ve Svitavách.Za povstalce a buřiče zápolila rozbitá skla,plechovky,plasty nejrůznějšího druhu,papíry,střešní krytina,zbytky staré ledničky,shnilá jablka nebo již značně unavený klozet.Byl to soupeř těžký,páchnoucí a jistě plný infekce.Bojovat s ním přišli vojevůdci Antoš,Mach a Pěnička s desetičlennou družinou gymnaziálních studentů třídy septimy B.

Kromě urputného boje s odpadky se již dospělí pánové postavili snadnějšímu odvodnění bitevního pole pod mokrou loukou na cestě tím,že vytvořili čtyři vodní příkopy směrem k rybníku.Častým pohybem lopaty a krumpáče si dokonce učitel Mach nezapomněl způsobit ruční mozoly.

Za 2 hodiny lopotného boje bylo nutno nabrat poražené do vozů firmy LIKO a vyhlásit konec války.Rozdáním samolepících medailí a zapitím dobrého piva byla bitva oslavena.Leč jak v titulku psáno,za týden jsme již mohli uzřít nového nepřítele, který v místech bitvy nezbednou rukou lidskou znovu na zemský povrch upadl.Lidské plémě se musí ještě hodně učit.....

(Pzn. Tuto akci technicky a organizačně zabezpečil především pan M.Antoš).

29.04. : Za přírodou (zvláště komáry) CHKO Litovelské Pomoraví.

V nádherně osluněnou sobotu se vydalo 22 přírody chtivých nadšenců do oblasti CHKO Litovelské Pomoraví.Kdo by tušil,že do tohoto mezinárodně chráněného mokřadu se dostaneme za necelých třicet minut jízdy autobusem.

V 8:45 si nás u obce Mladeč vyzvedl (s typickým přízvukem pro tuto oblast Moravy) dobrovolný strážce přírody pan Bajgar a jal se nás doprovázet po zajímavých částech CHKO.S prohlídkou jsme začali u vápencového vrchu Třesín ahup do lužních lesů za květenou,vodou,zpěvem ptactva a všudypřítomnými komáry,kteří si jistě chtěli zpestřit svůj jídelníček „přespolní krví“.Ti lépe připravení nebo informovaní se již vydatně potírali řadou značek účinných repelentů!

Po shlédnutí části k Novým Zámkům jsme přešli na východ od Litovle,do PR Litovelské luhy.V lužním lese a říčním systému řeky Moravy jsme zastihli již letos tak uspíšený pozdně jarní aspekt zdejší květeny,prezentované zejména česnáčkem medvědíím,kokoříkem nebo plicníkem,hrachorem či vzácněji vraním okem (bylo nalezeno i pětilisté!).Ze zvířeny nás zaujal lejsek bělokrký,čáp bílý,párek krkavců nebo slepýš.Určitě největším zážitkem snad pro všechny byly stromy mistrně a typicky poražené bobřími řezáky.Shlédlí jsme i část zde dříve proslulých bažantnic, které produkovaly tisíce jedinců pro střelbychtivé „mocipány“.

Za vodní hladinou jsme doputovali skoro až k Olomouci – na přírodní rezervaci Chomoutovské jezero.Leč k vidění tu byla jen několika tisícíhlavá kolonie racka chechtavého,několik rybáků černých a všudypřítomní rekreanti a rybáři.

Bylo jistě účelné „nakouknout“ do nevzdálené části civilizací sevřené,avšak slušně zachovalé přírody, která nás stále oslovuje, uchvacuje a nutí přemýšlet.

Jiří Mach

Vítání ptačího zpěvu.

Již počtvrté jsme uspořádali tuto tradiční ornitologickou akci, která má „vytáhnout“ veřejnost do přírody za krásou ptačího zpěvu.A tradičně se nám také nepodařilo získat dost zájemců.Můžeme jen tiše závidět organizátorům,kteří dokáží „nalákat“ třeba 50 lidí,kteří se scházejí už v půl páté ráno !!!

A tak mě ani nepřekvapilo,že přišel pouze pan Pěnička,a dvě studentky z gymnázia (svitavského a litomyšlského).Ještě ráno před sedmou hodinou jsem (jako správný organizátor procházky) rozháněl mraky, které se tvářily dost „zamračeně“.Když jsme se domluvili,že vycházku snad přežijeme v suchu,tak jsme 8.května vyrazili.

V parku J.Palacha se toho dne poprvé v sezóně začali ozývat „nabuzení“ sedmihlásci (vidíte i ptáci se snaží pro posluchače udělat maximum),pěnice černohlavé,kosové,budníčci,zvonohlíci, strnadi obecní a pěnkavy.V Langrově lese se zase tradičně ozvala cvrčílka zelená a letos poprvé jsme mohli vidět

divoké hrdličky. Při cestě ke Svitavskému lesu nás zaujal kulík říční, který jako kdyby tu na nás přímo čekal ! Svitavský les nám pak nabídl zpěv pěvušky modré, lejska šedého, pěnic, červenky, drozda zpěvného a na stromech jsme zahlédli i šoupálky. Při cestě z Javornického hřebene k rybníkům jsme zaregistrovali pár bramborníčka černohlavého, káni, a skřivani tu přímo „řvali“. Nevím jak ostatní, ale mě ptactvo rybníků letos v tento den zklamalo. Na Horním jsme mohli „obdivovat“ snad jen 6 roháčů a na Dolním jsme kromě kachen, poláků, lysek, racků, labutí a strnadů rákosních neviděli žádný zajímavější druh. Celkem jsme jich pak napočítali 46. Nechybělo však tradiční rozdávání samolepek a radost z procházky, při které jsme nezmokli.

Jiří Mach

Tříleté sčítání vodního ptactva ve Svitavách.

V letošním roce potřetí jsem se zúčastnil celostátního sčítání vodního ptactva metodou dvou kontrol. Přestože na Opatovsku nebo třeba Litomyšlsku sčítají kolegové již delší dobu, dovolím si malé ohlédnutí za výsledky „mého rajónu“ - Svitavska a Poličska.

<u>Svitavy :</u>	celkový počet	rok 1999	rok 1998
Dolní rybník	18	20	22
Horní rybník	9	11	10
Lánský rybník	15	13	12

Pro nezasvěcené připomínám, že jde o zjištění pouze z jednoho květnového a jednoho červnového dne v roce. Pochopitelně, že skutečný počet pozorovaných druhů vodního ptactva v sezóně je jiný. Jen pro zajímavost - v období květen až červen jsem na svitavských rybnících registroval celkem 38 druhů vodních ptáků.

Je také jisté, že skutečností, které ovlivňují počty a samotný výskyt ptactva na dané lokalitě, je vždy víc a často se jen těžko odhalují. Přesto výsledky tříletého období mohou lecos napovídat. Můžeme si tak bez podrobnějšího komentáře jen přát, aby počty vodního ptactva na Dolním rybníku byly v příštích letech vyšší a můžeme mít zase radost nad tím, že Lánský rybník (a jeho okolí) se svojí „kvalitou“ začíná vyrovnávat (a v mnohém již předstihuje) právě Dolnímu rybníku, přestože například v hnízdicích druzích se dosti liší.

Do určité míry můžeme být spokojeni, že celkový počet vodních druhů ptáků ve svitavské rybníční soustavě se během posledních tří let nesnižuje (počty jsou opět ze dvoudenního sčítání : 1998 – 23, 1999 - 24 a 2000 - 24). Jen pro zajímavost počty druhů, které jsem zaregistroval při obou kontrolách jsou rovněž stabilní (1998 – 16, 1999 – 16 a 2000 – 15). Hodnocení bude tedy jiné (snad příznivější) ,až například po desetiletém sledování rybníků. Věřme, že rozdíl 4 druhů v případě Dolního rybníka bude v dlouhodobém sledování celkem zanedbatelný. Co vy na to kolegové ?

Rybníky na Poličsku sleduji teprve druhým rokem. Zde však bylo několik rybníků (Jedlová a Stašov) renovovaných nebo nově založených. V loňském roce byla proto řada těchto rybníků bez vody nebo se sníženou hladinou. V Jedlové bude velmi zajímavé sledovat, jak se projeví (řekněme během 5-ti až 10-ti let) kvalita nově vybudovaných rybníků a zvětšování vodních ploch v této oblasti.

Ve srovnání s minulým rokem nebyly na rybnících Poličska zaznamenané výrazné změny v počtu zastížených vodních ptáků (plus-mínus 1 až 2 druhy na rybníce). Opět největší počet byl zjištěn na odkalovací nádrži Masokombinátu Polička u Sádka (10 druhů) a na Stašovském rybníku (9). Celkové počty v posledních letech v jedlovsko-stašovské soustavě : 1999 – 19 a 2000 – 17 druhů (12 a 11 druhů stejných při obou kontrolách).

A mám tu (třeba pro porovnání) letošní výsledky také z opatovsko-opatoveckých rybníků (sčítal F. Jetmar) :

	1.kontrola	2.kontrola	celkem
Nový rybník (Opatov)	15	22	24 druhů
rybník Hvězda (Opatov)	21	17	22 druhů
rybník Pařez (Opatovec)	12	13	16 druhů
rybník Vidlák (Opatov)	13	9	14 druhů
rybník Sychrovec (Opatovec)	5	4	6 druhů

Jiří Mach

Sčítání labutí velkých.

V letošním roce chtějí čeští a moravští ornitologové (jmenovitě vedoucí pracovní skupiny Rešl a Svobodová) navázat na tradiční a úspěšnou akci sčítání labutí velkých, která měla v nedávných letech (zvláště díky koordinaci J.Hory) velký úspěch.

Bylo proto pro nás velkou ctí a překvapením zároveň, když jsme byli požádáni o koordinaci sčítání na území našeho okresu. A tak jsme spojili síly a po oslovení již tradičních mapovatelů labutí (L.Urbánek z Litomyšle) nebo nově spolupracujících kolegů (p.Sopoušek z M.Třebové) jsme mohli odevzdat kvalitně odvedenou práci.

L.Urbánek + pánové Vyskočil a Anderle vzali „na svá bedra“ (kromě například Lanškrounska) oblast Litomyšlska, F.Jetmar zpracoval opatovské rybníky a za pomoci M.Janouška pak J.Mach „pohlídal“ rybníky svitavské, jedlovské, stašovské, korouhevské, modřecké, sádecké, pomezské a poličské. Velkou pomocnou ruku

podal ing.Sopoušek, který za pomoci pánů Novotného a Zahálky sčítali labutě na moravskotřebovsku, třebárovských rybnících a vodních plochách Jevíčka. Došlo tak k pokrytí celého okresu a jen na dokreslení se podařilo zmapovat více než 80 vodních ploch. Výsledkem našeho úsilí pak byla tato zjištění. Na území našeho okresu v letošním roce vyhnízdl 6 labutích párů (Sádek, Korouhev-Lačnov, svitavský Dolní, v dolním konci Hradce n.Svitavou, Udánský r. u M.Třebové a Třebárov). Počet vyvedených mláďat byl celkem nízký (2+2+3+4+4+7). Celkem bylo zjištěno 35 dospělých (nebo pohlavně nedospělých) a 22 mladých labutí. Nehnízdících pohlavně nedospělých tedy bylo 23. Nejhojnější byly labutě na rybnících Moravskotřebovska, Poličska a Svitavska. Naopak na Litomyšlsku a Jevíčku nebyla zjištěna ve dnech 17. a 18. června žádná labuť!

Připomeňme, že sčítání bude mít v nastávající zimě své pokračování, ale vzhledem k tomu, že na okrese Svitavy neprotíká Labe, Vltava, Morava nebo Odra, tak můžeme očekávat jen velmi výjimečný výskyt zimujících labutí. Touto cestou chci všem sčítajícím spolupracovníkům poděkovat!

Jiří Mach

Bude se konat.

° V neděli 3.září se chystáme na tradiční podzimní návštěvu novomlýnských nádrží. Předpokládaný odjezd je v 6.40 hod. ze svitavského vlakového nádraží. Neváhejte, sbalte se, vemte známé a vyrazte s námi. Bude snad zábava, poučení, zážitky a Starobrnno 10° v pouzdřanské hospodě „U pytláka“!!!

° 30. září – 1. října (sobota-neděle) budeme pořádat pro širokou veřejnost terénní vycházku kolem svitavských (30. září) a opatovských (1.října) rybníků v rámci letos Evropského festivalu ptactva. Vedoucí vycházek (J.Mach a M.Janoušek) včas dodají oficiální pozvánku. Čekají vás jistě opět zajímavá sledování doufejme i vzácnějších či méně obvyklých pozorovaných ptačích druhů a drobné odměny. Nenechte si ptactvo „jen tak proletět“ !!!

° Na dny 7.-8. října se chystá dvojice našich zástupců (Janoušek a Mach) na slavnostní ornitologickou konferenci „Metody a výsledky výzkumu ptačích populací III“, kterou v České Skalici pořádá Východočeská pobočka ČSO při Východočeském muzeu v Pardubicích.

° Nezapomeňte, že podzim je také nejlepším obdobím pro čištění, údržbu a hlavně vyvěšování nových ptačích budek !!!

Zprávy z úřadů.

(Ve většině případů uvádíme správní řízení, o kterých jsme byli předem informováni).

Odbor výstavby a územního plánování MěÚ Svitavy :

° Vydal rozhodnutí o stavebních pracích na železniční trati mezi Opatovem a Českou Třebovou. Jednalo se především o sanaci nestabilního svahu kolejíště, změnu ukolejení, úpravu elektrické drenáže a odizolování vodovodního a plynového vedení.

° Zahájil územní řízení a vydal stavební povolení pro přeložku řeky Svitavy a inženýrských sítí na ulici Školní a nám. Komenského ve Svitavách.

° Zahájil územní řízení a vydal rozhodnutí o zalesnění melioračními dřevinami parcely mezi firmami Dřevojas a Orlík a lesíkem jihozápadního břehu Horního rybníka ve Svitavách. Bývalá zemědělsky obhospodařovaná plocha se tak stane lesem se zastoupením javoru, lípy, jasanu a olše o výměře 1,2 ha.

° Zahájil územní řízení a vydal povolení ve věci změny kultury pastviny na les ve Vendolí.

° Vydal stavební povolení pro plynofikaci v obci Ra diměř.

° Vydal rozhodnutí o vzniku zemníku pro stavbu poldru č. 1 v Dětfichově.

° Zahájil územní řízení o stavbě parkoviště a chodníku pro OkÚ Svitavy (mezi parkem OkÚ a ul. Vrchlického).

° Zahájil územní řízení a vydal povolení ke stavbě inženýrských sítí pro rozšiřovanou průmyslovou zónu, výstavbě splaškové kanalizace, vodovodu, telekomunikačních rozvodů a suchého poldru v oblasti kolejíště žel. trati u st. Svitavy a směr Moravský Lačnov.

° Zahájil územní jednání a vydal povolení k umístění základnové stanice mobilní telefonní sítě GSM v Koclířově.

° Zahájil územní řízení a vydal povolení ke stavbě nádrže Hájek a příkopového rigolu v oblasti hotelu Schindlerův háj u Svitav.

° Oznamil ve veřejnou vyhláškou zahájení stavebního řízení ke stavbě plynovodu v Opatovci.

° Zahájil územní řízení a vydal povolení k plynofikaci obce Hradec nad Svitavou.

° Zahájil územní řízení ve věci změny území na kulturu les v obci Manova Lhota a Hradec n. Svitavou.

° Zahájil územní řízení k opravě lesní cesty „Kosova zmola“ mezi silnicí přes Javornický hřeben a obcí Javorník.

Referát životního prostředí OkÚ Svitavy :

° Zahájil správní řízení k udělení výjimky ze zákona pro Rybářství Litomyšl k plašení kormoránů na rybníce Třebáfovský velký.

° Zahájil vodoprávní řízení a povolil stavbu račích rybníčků Březový (Stašov), Ráček 1, Ráček 2, Ráček 3 a Kamenáč (Jedlová). Jedná se o malé rybníčky s kamennými ostrůvky, plochou pro tvorbu litorálních porostů (těch je minimálně), tvorbu tůňek a výsadbu dřevin. Podle našich informací ale doposud Rybářství Litomyšl nepředložilo povolení Ministerstva životního prostředí ČR k manipulaci s chráněným živočišným druhem. Rybníčky „Ráček“ už jsou zhotoveny a Kamenáč se v červenci začal stavět.

° Vyzval naši organizaci k mapování tahových cest obojživelníků pro Agenturu ochrany přírody a krajiny v Brně.

° Zahájil vodoprávní řízení k výstavbě poldru č. 1 v Děřichově.

° Oznámil a přizval naši organizaci ke kolaudaci vodní nádrže Pulec a obnoveného rybníka Pachovský (obě stavby byly umístěny pod Polní rybník) v Jedlové.

Stavební úřad MěÚ Bystré :

° Zahájil územní řízení a vydal rozhodnutí o umístění stavby rybníčků Ráček 1-3 a Kamenáč v Jedlové.

° Zahájil územní řízení a vydal rozhodnutí o změně orné půdy v les v Hamrech u Bystrého.

Všimli jsme si.

ZOO Dvůr Králové n. L. II.

Po dvou letech jsem opět navštívil jednu z našich nejnámějších a nejnavštěvovanějších zoologických zahrad. Čtenáři KonSterny mohli zaznamenat v 1. čísle příspěvek z mé tehdejší exkurze. Osobně mě velice potěšilo, že během dvouletého období se ZOO opět změnila k lepšímu a skutečně se může poměřovat s řadou zahrad v Evropě, kde je známá především díky chovu afrických kopytníků a zejména díky chovu 14-ti kusů nosorožců dvourohých.

Na věhlasu získala ZOO otevřením dnes již známého pavilonu „Ptačí svět“, který se stal skutečným lákadlem návštěvníků. Úspěšně zde hnízdí například ledňáček zelenohlavý, drozdík šupinkovitý nebo tyran benteví. Další unikátní expozicí královedvorské zahrady je největší sladkovodní akvárium v republice o obsahu 30 000 litrů, které je součástí nového pavilonu „Vodní svět“, kde můžete obdivovat ukázkou cizokrajných sladkovodních i mořských ryb, plazů nebo obojživelníků.

Další příjemnou novinkou je zrekonstruovaná správní budova ZOO s galerií obrazů Zdeňka Buriana nebo pavilon nočních zvířat. Nově je také utvořen pavilon pro antilopy bongo. Velký pokrok udělalo vedení zahrady ve snaze uspokojit dětské návštěvníky různými atrakcemi a rovněž všechny zájemce o kulturní stravování, neboť například restaurace U lemura splňuje po všech stránkách přání 160-ti strážníků najednou, a to v příjemném prostředí, kde skutečně můžete při svých pohybech čelistí sledovat lemury kata.

I exteriéry zaznamenaly některé změny. Lepší je třeba úprava prostoru pro mé velmi oblíbené plameňáky nebo pěkný je venkovní prostor pro zmiňované lemury. Větší je také výběr upomínkového sortimentu v Zooshopu. Osobně jsem zde zakoupil „První velké pexeso ptáků střední Evropy“ a řadu dalších atributů s ornitologickou tematikou (klíčenka, pravítko nebo samolepky).

Přes mírně zvýšené vstupné (dospělí 95,- Kč) je ZOO stále více navštěvovanou zahradou v ČR. V roce 1998 to například by více než 550 tisíc zájemců, pro které se snaží vedení ZOO vylepšovat své služby. Zkvalitnila se propagace zahrady díky Internetu (www.zoodk.cz) nebo formou tiskovin. U pokladny už po vás nechtějí nějakou tu korunu za focení jako (trapně a zaostale) v některých jiných zoologických zahradách.

Přes řadu novinek a zlepšení mě však neunikly některé nedostatky, které se při troše vůle dají odstranit. V pavilonu „Ptačí svět“ se například zcela inkognito pohybuje chřástal žlutozobý, na vodní venkovní nádrži (při cestě do Safari) se pak návštěvník nedoví, že zde plave polák malý. Kachničku mandarinskou jsem marně hledal. Docela ostudné mi pak přišlo, když se „trochu biologicky vzdělaný jedinec“ dočítá, že zde plave polák rudozobý (rozuměj zrzohlávkou rudozobou).

Tyto „mouchy“ vás ale jistě neodradí od další návštěvy stále vzkvétající ZOO a Safari ve Dvoře Králové nad Labem.

Jiří Mach

Jarní přilet ptáků do Evropy na Internetu.

Jak už bylo na jiném místě v KonSterně poznamenáno, zúčastnil jsem se internetového sledování 9-ti tažných druhů ptáků z afrických zimovišť do Evropy. Akci, kterou pořádali švýcarští ornitologové, u nás propagoval Moravský ornitologický spolek se sídlem v Přerově. Já jsem se ní dověděl z teletextu České televize a na Internetu ji pak zprostředkoval Český rozhlas.

První výskyt v dané oblasti Evropy se zjišťoval a hlásil přímo do Švýcarska u řehky obecné, slavíka obecného a tmavého, rorýse obecné, vlaštovky obecné, kukačky obecné, pěnice černohlavé, řehka zahradního a čápa bílého. Bez znalosti „klíče“ výběru daných druhů si troufám tvrdit (a výsledky to potvrzují), že výběr obou druhů slavíků nebyl asi příliš šťastným krokem.

Do akce se zapojily především země střední a západní Evropy. Nejvíce hlášení přicházelo ze Švýcarska, Německa a Francie. Ve větší míře (nebo vůbec) se nezapojily země Skandinávie, Balkánu (kromě Chorvatska) nebo Litva a bohužel (zvláště s ohledem na polohu našeho státu) naše východně sousední země.

U každého ohlašovatele prvního výskytu daného druhu se zobrazil bod polohy ve státě, který barevně vyjadřoval období výskytu rozdělené do polovin měsíců únor až červen. Ze základních dat se dalo zjistit jméno, místo, datum a e-mailová adresa pozorovatele. Ze známějších jmen jsem tak registroval například V. Hromádkovou, p. Šafránka, Gavendu, Polčáka, Šalka, Cepáka nebo M. Macha. Do akce se ale jistě zapojila i řada méně zkušených ptačích pozorovatelů, což lze předpokládat zvláště u čápa, kukačky, vlaštovky a rorýse.

Co považuji za přínos této aktivity? Popularizaci sledování ptáků, připomenutí významu internetové komunikace a snad i některé nové poznatky o průtahu Evropou a době výskytu jednotlivých druhů. Snad nejmarkantnější byl (zvláště barevným znázorněním bodů na mapě) patrný postup průletu vlaštovky obecné nebo rorýse celou Evropou. U některých dalších druhů se také potvrdil význam Pyrenejského poloostrova a Gibraltarského průlivu pro migraci z Afriky do Evropy.

Původně jsem chtěl přinést přehled výskytu sledovaných druhů jednotlivě a podrobně, ale pak jsem uznal, že bude vhodnější (vzhledem k širšímu spektru oslovaných čtenářů KonSterny), když zdůrazním výsledky vzhledem k našemu území. Výskyt jednotlivých druhů v Evropě mám pro případné zájemce pochopitelně k dispozici.

Výsledky (znovu připomínám, že jde o zjištěný první výskyt-přilet v ČR):

řehka obecná : 1. polovina května, slavík obecný : (1x v první polovině března), vlaštovka obecná : hlavní přilet mezi 1. a 15. dubnem, pěnice černohlavá : hlavní přilet mezi koncem března a 1. polovinou dubna, řehka zahradní : hlavní přilet v druhé polovině března, čáp bílý : hlavní přilet v 2. polovině března, kukačka obecná : ojedinele do 15. dubna – většinou však v 2. polovině tohoto měsíce a rorýs obecný : hlavní přilet v 2. polovině dubna.

Mě osobně se podařilo dostat do centrály výskyt čápa, pěnice a vlaštovky. Výskyt kukačky, řehka z. a rorýse bohužel nebyl zobrazen. V květnu totiž došlo k určitým výpadkům v komunikaci a akce se mi zdála (na škodu) nedotáhlá do úplného konce. Bylo to patrné i z mapy Evropy u jednotlivých druhů. No snad se tím někdo u nás zabýval více, aby mohl přinést určité zhodnocení.

Jiří Mach

Výsledky celostátního sčítání hnízdišť břehule říční.

Věrní příznivci naší činnosti vědí, že jsme se v loňském roce podíleli na celostátním sčítání hnízdišť břehule říční (*Riparia riparia*). Na akci, kterou koordinoval pan Petr Heneberg z Českých Budějovic, se podíleli v našem okrese pánové Urbánek a Mach. V květnu nám pak byly známy výsledky, ze kterých vybírám to nejdůležitější.

84 účastníků našlo 44.953 hnízdních nor ve 185 koloniích. Průměrná velikost obsazené kolonie činila 281 nor (211 párů). Nejvyšší počet byl 2500 na hnízdišti Miroslav v okrese Znojmo. Průměrná nadmořská výška kolonií byla 311 m n.m. Nejvýše položené hnízdiště pak leželo v nadmořské výšce 650 m n.m. (Supíkovice v okrese Jeseník). U 95% lokalit bylo konstatováno ohrožení existence kolonií (eroze, sesuv, těžba nebo rekultivace). Téměř ve 43% kolonií se břehule uhnízdlily ve stěnách, kde se intenzivně těží.

Celkový počet hnízdních nor byl odhadnut na 48-58.000 nor (36-43.500 párů). Břehule zahnízdily ve 43 okresech. Největší počet kolonií se nacházelo v okresech České Budějovice, Brno-venkov, Znojmo, Jindřichův Hradec a Hodonín. Nejčastějším biotopem pro hnízdění byla pískovna (83%), štěrkopískovna (8%) a hlinišť (4%). Za kuriózní lze označit zaznamenané hnízdění v rybníční deponii, stěně kamenného mostu, skládce popílku nebo hromadě písku.

V okrese Svitavy se v současnosti nachází jediné hnízdiště v pískovně v Horkách u Litomyšle, kde bylo zjištěno 224 nor. Bohužel právě od roku 1999 břehule nehnízdí v pískovně u Svitav, kde neexistují (přes řadu jednání !!!) vhodné podmínky (eroze stěny, intenzivní těžba).

Jiří Mach

Lesy ČR a Program 2000 v našem okrese.

Pravidelní čtenáři Depeší ÚVR ČSOP vědí, že v posledních letech vzrostla aktivita Lesů ČR, která si klade za cíl nejen zlepšit image, ale především pod heslem „Člověk lesu-les člověku“ se snaží více podporovat funkce lesa, které má využívat veřejnost. Vznikl tak oficiální „Program 2000“, jenž má sloužit k zajištění cílů veřejného zájmu na lesích a vychází z Lesnické politiky Lesů ČR a Programu trvale udržitelného rozvoje.

Od nedávné doby pak také existuje smluvní vztah Lesů ČR s.p. právě s ČSOP (viz. například společné programy Ohrožené druhy lesních dřevin, Ohrožené druhy bylin v lese, Formica, Ochrana mokřadů v lesích, Sledování a ochrana netopýrů v lesích, Ochrana velkých šelem, Podpora dravců a sov v lesích, Program „Studánky“ a další.). Není také náhodou, že tématem letošního ročníku školní biologické olympiády se staly právě lesní ekosystémy. 2. března tohoto roku pak byla v Hradci Králové podepsána smlouva o realizaci společných projektů. Další schůzka zástupců Lesů ČR a ČSOP se pak konala 5. června opět v Hradci Králové, kde tentokrát hlavním tématem byla novela zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

A jak se projevují výsledky této dohody?

V rámci projektu „Podpora hnízdních možností zpěvných ptáků v lesích“ se i my budeme snažit navázat první spolupráci se svitavskou Lesní správou a žádat ÚVR o finanční dotaci na vyvěšení ca 50-ti sýkorníků v lesích u Svitav (popřípadě u Opatova). Budky pak budou po podzimním vyvěšení s největší pravděpodobností sledovány v rámci studentských seminárních prací nebo (nejlépe) v rámci středoškolské odborné činnosti studentů svitavského gymnázia. Podotýkám, že tak využijí nabídky ČSOP přihlásit se do projektu jako fyzická osoba-člen ČSOP a nezatěžovat organizaci zbytečnou úctářinou.

Dalším příkladem „otevření se“ Lesů ČR veřejnosti byla akce, na kterou nás Lesní správa ve Svitavách přizvala na 14. července do Koclířova. Bohužel se nikdo z nás představení objektů na Hřebči neúčastnil, ale získali jsme materiály z pozdější návštěvy Lesní správy, kde nám pan ing. Miroslav Bačovský předal propagační materiály z tohoto slavnostního předávání objektů veřejnosti. Zde šlo konkrétně o odpočinkový přístřešek nad tunelem, altán u lovecké chaty v Boršově a lesní studánku Barvínek u Boršova.

Jistě jste si již některých objektů při pobytu v lesích sami povšimli. Já osobně například laviček a stolů v lese Svitavském, Langrově, u pramenů Svitavy nebo přístřešku v Opatovském lese „U Antoníčka“. Z mapky propagačního materiálu pak snadno vyčtete, že odpočinkové altány nesou název Mladějovské hradisko, Vyhlídka Mirandl, Hušák nad Holubí studánkou, Zálesí-Hrádek, U Antoníčka, U pramenů Svitavy a Hřebeč-nad tunelem. Altán je vybudován u lovecké chaty-Boršov. Lesní studánky byly obnoveny nebo vylepšeny v Mladějově u chaty, Barvínek u Boršova, U vysokého mostu nad Boršovem, Holubí studánka (Hušák) a Maratov u Hartínkova. Byla také provedena renovace některých poutních míst – Marienbild a kaplička nad Pohledy (obojí v loučenském lese). Jak je už z názvů a lokalit poznat, těžištěm realizace aktivit se staly lesy Hřebečského hřebene.

Při mé osobní návštěvě pana Bačovského pak padala řada dalších návrhů na spolupráci svitavské Lesní správy s naší organizací. Jistě máte i vy řadu námětů, které by se takto daly realizovat. Můžete také třeba navrhnout kam umístit další odpočívadla, lavičky, altány nebo kde zlepšit okolí studánky či vylepšit posezení u těchto objektů informační tabulí s flórou nebo faunou tamních lesů. Chtěte-li se dovědět více, kontaktujte mě nebo si členové ZO mohou otevřít letošní Depeše č. 3.

Ostatní mohou poukázat na pana Pavla Pešouta z Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim, který na adrese Pláteníkova 264, 258 01 Vlašim (nebo vlasim@csop.cz) sdělí informace k celkové spolupráci ČSOP a Lesů ČR a možnosti účasti na programech.

Jiří Mach

Zážitky a postřehy z terénu.

Rehek domácí – pták vsutku synantropní.

To, že se rehek domácí ze značné části přeorientoval z hnízdění na skalách na hnízdění v lidských staveních, je dobře známým faktem. Většinou si hnízdo postaví někde pod střechou, u stodoly nebo na verandě... Že by však zahnízdil přímo v obytné místnosti jsem ještě neslyšel.

A přece, letošní květen mi připravil překvapení ve formě rehkova hnízda, které si postavil na zrcadle, jehož rám je z vytesaného kmene (nejspíš borovice). Zrcadlo s hnízdem viselo v ložnici naší chalupy v Opatovci a rehek sem lítal přes chodbu a kuchyň dveřmi, které většinou necháváme kvůli větrání otevřené. Přestože si zachoval jistou plachost, klidně si proletěl třeba okolo obědvajících lidí.

V onom pokoji s hnízdem však spí moje sestra ale hlavně můj rok a půl starý synovec, který by jinde neměl potřebný klid. Začali jsme tedy uvažovat o přemístění hnízda, především kvůli očekávanému křiku ptáčat a trusu. Protože většina ptáků nepozná svá vejce podle vzhledu ani pachu, ale rodičovský pud je váže pouze na hnízdo, bylo by přemístění hnízda v době sezení na vejcích poněkud riskantní. Po vylíhnutí mláďat je však rodiče rozpoznají po hlase, a proto jsme hnízdo přemístili až tehdy. Umístili jsme ho ven za okno, kterým se předtím dospělí rehci také naučili létat do pokoje. K naší spokojenosti si rodiče přemístěná mláďata našli a všech pět mladých rehků bylo úspěšně vyvedeno.

Filip Jetmar

Lýkovec u pramene řeky Svitavy.

Počátkem dubna tohoto roku proběhlo mapování výskytu lýkovce jedovatého (*Daphne mezereum*) v oblasti pramenů řeky Svitavy na okraji smíšeného smrko-borovicového lesa a záplavové oblasti „Bledulčího potoka“. Jedná se o lokalitu této vzácnější a dnes také chráněné rostliny v blízkosti města Svitav. Poprvé se v odborné literatuře tato lokalita objevuje v práci p.Štefky v roce 1975 a dále byla již sledována až do dnešní doby.

Mnozí z nás známe tuto rostlinu především ze zahrádek, kde kvete bohatým fialovočerveným květenstvím brzy na jaře, kdy ještě nemá listy. Její příbuzní v přírodě mají květenství chudší a řidší. Většinou je počet drobných květenství pohyboval v rozmezí tří až čtyř. Na celé lokalitě jsem našel celkem 59 keříků. Nejvyšší rostlina dosahovala výšky až 107 cm, ovšem průměr se pohybuje něco kolem 48 centimetrů.

Je pravdou, že dozrálé červené peckovičky objevující se v létě mohou především u dětí způsobit otravy (podobně jako jiné části rostliny) projevující se kýcháním, nevolnostmi až při těžkých otravách kolapsem oběhové soustavy. Může dojít k záměně za plody některých jiných plodů, a proto by zde bylo na místě své děti předem poučit. Ovšem vzhledem ke vzácnosti jsou otravy jenom sporadické.

Výsledky pozorování (provedeno 2. dubna 2000):

Celkem pozorováno na 59 jedinců, z toho jich bylo proměřeno 49. Rostlin kvetoucích bylo 39 (nekvetoucích pak 10).

Rozdělení rostlin podle výšky :

do 10 cm	0 ks
11-25 cm	4 ks
26-50 cm	20 ks
51-80 cm	21 ks
81-100 cm	2 ks
101 a více	2 ks

Největší jedinci dosahovali výšky 107 a 108 cm, nejmenší pak 16 cm.

Počet květenství na jedné rostlině: nekvetoucí 10

do 5	31
6-10	5
11 a více	3

Na jedné rostlině byly průměrně 3 květenství. Největší počet květenství byl zjištěn na rostlině vysoké 94 cm s celkem 20 květenstvími. Dále pak 17 a 13 květenství. Největší nekvetoucí rostliny byly vysoké 55 a 60 cm. Květy byly plně vyvinuté, silně vonící, světlé popřípadě fialovočervené. Listy na konečcích rostlin byly světle zelené, rozvíjející se a přítomné na všech sledovaných rostlinách.

Jan Richtr

Mé jarní a letní ornitologické střípky.

V některých případech nejdete doplňky nebo podrobnosti v jiných rubrikách KonSterny tohoto čísla („Bleskovky“ nebo „Zoologická pozorování“).

° Také v březnu využívají špačci obecní rákosin Dolního rybníka k přenocování.

° V letošním roce začali rackové chechtaví hnízdit na Dolním rybníku asi o tři týdny později. Mohlo jít například o vliv březnového kolísání vodní hladiny, teplotně nadprůměrný měsíc duben nebo dřívě vyrostlý porost zblochanu ?

° Asi týden se na březích a hladině Dolního rybníka zdržela nedospělá husa běločelá. Mohla tak pozorovatelům poskytnout celkem nevšední zážitky.

° Koncem března došlo k záměrnému protipovodňovému snížení hladiny Dolního rybníka, což se okamžitě projevilo výskytem některých druhů vodního ptactva (kachna, poláci, ostralka, čírka m., volavka p., lyska nebo slípka).

° Letošní teplé jaro se projevilo i časným přiletem nebo průletem ptactva v naší oblasti. V řadě případů jsme zaznamenali nejčasnější zjištěný výskyt. Např. ve Svitavách u pěníce černohlavé, špačka obecného, rehka zahradního i domácího, jiříčky obecné, břehule říční, moudivláčka lužního, sýkořice vousaté, lejska černohlavého, skřivana lesního, pěníce slavíkové, rákosníka obecného, pěvušky modré, vlaštovky obecné, potápky malé, potápky roháče, písika obecného, vodouše bahenního, vodouše šedého, rybáka černého a bělokřídlého nebo u čápa bílého).

° V polystyrenových dutinách zateplení panelového domu na Malém náměstí ve Svitavách, které vloni na podzim vytesal strakapoud velký, úspěšně vyhnízdlily 2 páry špačků obecných.

° Při pohybu v rákosinách Dolního rybníka jsem prožil zajímavý zážitek, neboť za zvuků skokanů hnědých jsem asi z 10 metrů sledoval dalekohledem 3 samce a 2 samice sýkořice vousaté při hledání potravy. Záhy pak na několik minut těsně nademnou zakroužil orlovec říční, který zde úspěšně ulovil kapra a majestátně odletěl.

° Letos mi dlouhokřídlí ptáci nadělili pěkný dárek k mému svátku (24.4.) Sedím si na břehu Dolního rybníka, když tu nad hlavami racků chechtavých začali kroužit dva rackové černohlaví (ty už poznám i podle hlasu). Na hladině ve společnosti „chechtáčů“ se krčí jeden racek malý. Najednou přilétají k mému překvapení rybáči. Divím se ještě víc, když s jedním rybákem černým pozoruji letecké manévry i 4 dospělců rybáka bělokřídlého!

O den později se zde pak ještě vyskytl racek bouřní. Jistě mi budou mít kolegové závidět, protože během dvou dnů na takové lokalitě a v takové období sledovat 6 druhů dlouhokřídlých (teď vynechávám bahňáky) je zážitek, který se může ve Svitavách (a na mnohých ornitologicky „věhlasnějších“ lokalitách) zažít třeba jen jednou za život.

° 6. dubna zaznamenávám historicky první výskyt racka žlutonohého ve Svitavách.

° 17. a 18. května je zaznamenám po 39 letech výskyt samce poláka malého.

° 21. května prokazují nálezem vajec a čerstvě vylíhlých (bohužel mrtvých) mláďat hnízdění (možná první zaznamenané) chřástala vodního ve Svitavách.

° Zajímavostí je výskyt vodouše kropenatého v okolí odkalovací nádrže Masokombinátu Polička u Sádku ve dnech 28. května a opakovaně pak 18. června.

° 18. června zjišťuji výskyt jednoho dospělé vodouše bahenního na rybníku Luční v Jedlové. Jde především o zajímavou dobu výskytu, protože většina záznamů o výskytu tohoto druhu spadá do měsíců duben-květen (jarní průtah) a červenec-srpen (zpětný průtah).

° Poměrně úspěšná hnízdní sezóna byla ve Svitavách pro potápku roháče : Lánský r. (1 pár), Horní r. (3 páry) a Dolní r. (2 páry).

° Šíření a patrně zvyšování stavů strnada lučního dokazuje mé zjištění zpívajících samců ve Svitavách (neobdělávaná louka mezi vodárnou a Lánským rybníkem), Jedlové (mezi rybníky Lesní a Luční) a v Borové (Svatá Kateřina).

° Po dvou letech byl opět spatřen v hnízdní době (tentokrát v druhé polovině června) na Horním rybníku ve Svitavách dospělý jedinec kvakoše nočního.

° Registrujeme zvyšování stavů křepelky polní (Svitavy nebo Borová). V Borové jsem dokonce na ploše asi 3 ha napočítal v pšeničném poli a okolí 6 ozývajících se samců, kteří zvláště ve večerních hodinách 4-5 x opakovali to svoje typické „hut'-hut'-hut“.

° Po dvou letech jsem zaznamenal výskyt luňáka červeného v Jedlové. V této lokalitě jde teprve o třetí historické pozorování tohoto druhu.

° Podobně jako pověstnou „hodinou duchů“ bych mohl nazvat „hodinou brodivých ptáků“ u Dolního rybníka, kterou jsem prožil 23. července. Vše začalo tím, že (hned po mém příjezdu) u břehu v orobincovém porostu vyplašil slídící pes samici bukáčka malého !!! Nevěřil jsem na několik vteřin svým očím a při vzpomínce na v loňském roce „lodičkáři“ vyplašeného bukače velkého (29.7.) si minimálně podruhé nemohl vynachválit zdejší lidské (nyní i zvířecí) „rušivé vlivy“. Stačilo přijet k rybníku o necelou minutu déle a mohl jsem mít „po bukáčkoví“. I v tom je však právě ornitologie krásná a zajímavá. Za chvíli zakroužily tři volavky popelavé a o několik minut později proletěla jedna volavka bílá. Nad Horním rybníkem se potom objevila čtveřice bílých čápů a vše „dovršila“ dvojice volavek bílých, která tu delší dobu poletovala a na chvíli i sedla na Dolní rybník.

Jiří Mach

Na cestách.

Za ptáky do slovenských hor aneb Co Marián na Slovensku určitě ještě nezažil.

Jelikož na letošní léto nějak nezbyvaly peníze ani čas, naplánovali jsme si alespoň necelotýdenní, ornitologickou dovolenou na Slovensko (tedy já a dva „úžasní“ šachisté, které nebudu raději jmenovat). Cílem naší cesty byl Slovenský kras a po vzoru Mariánova putování Slovenskem jsme se těšili na ornitologické i jiné zážitky z přírody. K tomuto účelu jsem také zakoupil dva diafilmy do svého foťáku. Na poslední chvíli jsem si ještě stačil vyměnit peníze a byl jsem donucen vyfídit si i cestovní pojištění.

Vše tedy vypadalo bezvadně, kolega mě ke všemu už dlouho natěšoval posledními informacemi o výskytu orlů, strnadů viničných a jiných opeřenců ve Slovenském krasu, a že něco z toho, alespoň jeden druh, který jsme ještě nikdy naživo neviděli, musíme určitě „udělat“. Byla tu však jedna zcela nepodstatná, řekl bych skoro zanedbatelná, věc - PŘEDPOVĚĎ POČASÍ!!!

Odjezd byl naplánován na sobotu 15.7., ovšem až do čtvrtku hlásili přechod tlakové níže, déšť a přeháňky. Nejraději bych to celé odložil, ale řádně naplánovaná a nahlášená dovolená oněch dvou šachistů byla proti (nebo byli proti oni?). No co, říkal jsem si, třeba na Slovensku bude líp, občasné deštík vydržíme a koncem týdne už bude slunce (v tom se, mimochodem, předpověď mylila). Kromě spacáku, jídla na dva dny (asi půl batohu) a pasu jsem si přibalil ještě dalekohled, fotoaparát, dvě knížky na určování ptáků a rostlin, deník a spoustu dalších, jak se později ukázalo, zcela zbytečných věcí, takže můj baغل vážil aspoň metrů.

V sobotu v půl sedmé ráno jsem vyrazil na opatovské vlakové nádraží. Požadují jízdenku z Opatova do Svitav přes Českou Třebovou, kde jsem měl nasednout na spěšňák, co v Opatově nestaví, ve Svitavách pak nabrat své dva kolegy a hlavně jízdenku na Slovensko. Podle Českých drah se však z Opatova do Svitav nedá jet přes Českou Třebovou, a tak jsem byl nucen koupit si dražší jízdenky dvě! Ze Třebové jsme vyjžděli s desetiminutovým zpožděním zapříčiněným čekáním na osobák od Pardubic. V Brně už bylo zpoždění 20 minut, naštěstí na nás rychlík do Bratislavy čekal. Jak jsme později poznali, na Slovensku jezdí sice vlaky na čas, ale nečekají, takže z Bratislavy jsme se vypravili natřískaným autobusem směr Rožňava.

Když jsem chtěl řidiči autobusu platit (za dva), řekl: „Šeststo dvacet' alebo štyrysto?“. Sice jsem nechápal, ale zaplatil jsem 400,- Sk. Na lístku však bylo dvakrát z Bratislavy do Rožňavy za 7,- Sk. Nevím, jak s těmi lístky čaruje, ale asi si tak pěkně přivydělává! Naštěstí žádný revizor nepřišel a pan šofér nás ochotně vysadil necelý kilometr od kempu v Gombasku. Tam jsme zaplatili 30,- Sk za stan a 30,- Sk za osobu, našli místo v kempu mezi slovenskými Maďary (nebo maďarskými Slováky?), postavili stan a začalo pršet. To jsme ovšem ještě netušili, že po několik následujících dnů už nepřestane!

Na co tedy mohu ze Slovenského krasu vzpomínat? Snad na to, že ač na Slovensku, počť bola najmä maďarčina, na Gombaseckou jeskyni, na divoce rostoucí jalovce a ledové, červencové rampouchy v jedné propasti (jeskyni), které jsme viděli na jediné naší túře, na průtrž mračen, která nás stihla cestou zpátky do kempu a zejména na výborného Velkopopovického kozla...

V pondělí, když jsme měli mokrou většinu oblečení, všechny boty a salónní ornitolog i spacák, sbalili jsme stan a na vlakáči přemýšleli, co dál (momentálně totiž přestalo pršet). Při tom přemýšlení jsme si nechali ujet rychlík do Bratislavy, další možnost v 0:11 hodin. Vlakem a autobusem jsme se tedy dopravili do Domici k maďarským hranicím, kde podle mapy má být kemp. Opravdu jen na mapě! Domická jaskyňa bola v pondělí zavřená, takže v celé Domici s několika málo domky nabylo jediného živáčka. Navíc zase začalo pršet a nehodlalo přestat. To už jsem vyměkl i já a jelo se domů (hlavně že pojištění jsem měl do čtvrtka!).

Autobus v 16 hodin nás zavezl do Rožňavy, kde jsme směnili naše valuty za slovenské koruny a vydali se 2,5 km na vlakové nádraží. Zakoupili jsme jízdenky na noční rychlík a tentokrát autobusem se vrátili do města na pivo a něco teplého k jídlu. Batohy jsme nechali v úschovně na nádraží, jen specialista-detailista se bál o dalekohled, a tak ho vzal s sebou. V krčmě nám bylo konečně dobře, najedli jsme se, napili, mně uschly kalhoty a nebýt půl hodiny po zavírací době a mít víc peňazí, asi bychom ještě zůstali. A opět ta štreka na vlakáč!

K nádraží zbývalo ujít sotva 500 metrů, když jistý člen naší výpravy zvolal: „Ty vole, já nemám dalekohled!“ a rozběhl se zpět do města. My dva jdeme (neběžíme) za ním, a v tom kolem projede policie. Otáčí se, zastavují u nás, otvírají dveře od auta a pobízejí: „Chlapci, nastúpte si!“ Naštěstí seděl na zadním sedadle náš kolega svíraje přitom v náručí svůj dalekohled, který si zapomněl v krčmě na židli. Duchapřítomná a ochotná rožňavská policie ho na požádání zavezla do města před hospodu a nás pak až na nádraží. Hoši děkujem!

Domů jsme dorazili v úterý před polednem a asi největším zážitkem po cestě byla neskrývaná radost z toho, když nám za hranicemi naskočil signál PAEGASU. Po obědě jsem se šel uklidnit na Nový rybník pohledem na orla mořského, volavku bílou, včelojeda, čápi černé ... Tak skončila moje první, více než jednodenní návštěva Slovenska. Fotku jsem neudělal jedinou. „Milane, už se to začíná trhat!!!“

Filip Jetmar

Čteme za vás.

Teletext České televize:

° Topný olej, který unikl v prosinci při havárii tankeru Erika u francouzských břehů, způsobil úhyn 300.000 mořských ptáků. Podle francouzského předsedy Ligy na ochranu ptáků jde o největší ornitologickou katastrofu na světě. Při záchraně na břeh vyplavených ptáků se nepodařilo zachránit ani polovinu z nich. Postiženo bylo 69 druhů ptáků, z toho 82 % byli alkouni.

Ochrana přírody:

° Zřejmě i značným vlivem podpory ze strany člověka dochází podle odborných studií německých ornitologů ke zvyšování počtu hnízdících párů čápa bílého v Evropě. K největšímu nárůstu došlo ve Španělsku, Portugalsku, Estonsku a Lotyšsku. Obnovila se ale také například dříve zaniklá hnízdiště v Nizozemí a severní Francii.

° Mezi Bulharskem a Řeckem má být vyřazen 500 m dlouhý tunel skrz hraniční hory. Tunel má totiž umožnit setkávání medvědů a stát má 3 miliony liber (z programu Phare). Medvědům se má zlepšit ohrožení ze strany dopravy, ale také umožnit křížení jedinců z různých oblastí.

° Podle švédských vědců je zamoření životního prostředí olovem způsobeno kromě dnešní výroby olova také výrazným způsobem zátěží z výroby tohoto kovu v období středověku.

° V Číně byl zaznamenán zvýšený počet ilegálně chovaných a dovážených sokolů a rarohů pro vývoz například do Pakistánu, Kuvajtu nebo Saudské Arábie.

° Přírodní a kulturní objekty Světového dědictví se dostávají na celém světě do nebezpečí, které způsobuje nejčastěji válečný konflikt, místní nepokoje, pytláctví, těžba, výstavba silnic nebo přírodní katastrofy. Pro letošní rok je registrováno ohrožení pro 23 lokalit nebo objektů (např. Yellowstone národní park nebo NP Kakadu v Austrálii).

° Podle zoologů Anděry a Hanzala byl zaznamenán výskyt losa evropského v letech 1970-1997 registrován rovněž v mapovacích čtvercích 6264, 6265, 6362, 6262 a 6261. Zkušeni mapovatelé poznali, že jde o čtverce našeho okresu !!!

° Mírná zima, dostatek potravy a omezení horolezeckých aktivit jsou důvody zvyšování stavů kavčete podhorského na poloostrově Catselmatin ve Walesu.

° V severním Skotsku objíždí základní školy autobus, v jehož přízemí se nachází výstavka o netopýrech, která obsahuje i malou jeskyni s živými exempláři. V prvním patře se pak děti mohou naučit sestrojít svůj detektor na výskyt těchto ohrožených létajících savců.

Zoologická pozorování.

Obojživelníci (*Amphibia*):

Čolek horský (*Triturus alpestris*):

08.07.00 – desítky ex., požární nádrž u silnice na Hlinsko, Borová-Sv. Kateřina (Mach)

Čolek velký (*Triturus cristatus*):

08.07.00 – min. 3M, požární nádrž u silnice na Hlinsko, Borová-Sv, Kateřina (Mach)

Ropucha obecná (*Bufo bufo*):

15.04.00 – desítky ex., záp. břeh Horního r., Svitavy (Mach)

Ropucha zelená (*Bufo viridis*):

25.03.00 – 1 ex., Horní r., Svitavy (Mach)

Rosnička zelená (*Hyla arborea*):

od 23.04.00 – ozývající se jedinci u Nového r., Opatov (Jetmar)

Skokan ostromý (syn.rašelinný) (*Rana arvalis*):

01.-02.04.00 – stovky ex. kolem celého r. Nový, Opatov (Beran, Janoušek, Jetmar)

10.04.00 – Nový r., Opatov (Jetmar)

16.04.00 – hlasy u r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

Ptáci (*Aves*):

Potápka roháč (*Podiceps cristatus*):

červen 2000 – 3 hnízdící páry, Horní r., Svitavy (Mach)

červen 2000 – 2 hnízdící páry, Dolní r., Svitavy (Mach)

červen 2000 – 1 hnízdící pár, Lánský r., Svitavy (Mach)

Potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*):

červen 2000 – 1 hnízdící pár, Dolní r., Svitavy (Mach)

Kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*):

11. a 12.03.00 – 8 ex. (letošní jarní max. počet) přeletuje Dolní r., Svitavy (Mach)

10.04.00 – 21 ex. (letošní jarní max. počet), r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

18.07.00 – 1 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)

Bukáček malý (*Ixobrychus minutus*):

23.07.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*):

16.03.00 – 19 ex.. (letošní jarní max. počet), r. Nový, Opatov (Jetmar)

04.07.00 – 17 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)

Volavka bílá (*Egretta alba*):

01.-07.07.00 – 2 ex., Nový r., Opatov (Janoušek, Jetmar)

18.07.00 – 1 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)

19.07.00 – 1 ex., Nový r., Opatov (Janoušek)

23.07.00 – 3 ex., Nový r., Opatov (Janoušek, Jetmar)

23.07.00 – 2+1 ad., Dolní a Horní r., Svitavy (Mach)

Kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*):

25.06.00 – 1 ad., Horní r., Svitavy (Mach)

Čáp černý (*Ciconia nigra*):

květen-červen 2000 – hnízdění 1 páru, PR Psí kuchyně u Semanína (Polák)

květen-červen 2000 – min. 2 přelety v obci Borová-dolní část (p. Machová)

06.07.00 – 1 ad., Borová-Sv. Kateřina (Mach)

Kopřivka obecná (*Anas strepera*):

01.05.00 – 3M+2F, r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

01.05.00 – 2M+1F, Nový r., Opatov (Jetmar)

Ostralka štíhlá (*Anas acuta*):

19.03.00 – 1 pár, Dolní r., Svitavy (Mach)
26.03.00 – 1 pár, r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

Lžičák pestrý (*Anas clypeata*):

10.04.00 – 6M, Nový r., Opatov (Jetmar)
13.04.00 – 6M+3F, Dolní r., Svitavy (Mach)
23.05.00 – 2M+1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
29.05.00 – 1M, Dolní r., Svitavy (Mach)
03.06.00 – 4M+2F, Dolní r., Svitavy (Mach)
24.06.00 – 1M, Nový r., Opatov (Jetmar)
30.06.00 – 1M, Dolní r., Svitavy (Mach)
09.-19.07.00 – 1F se 2 juv., Dolní r., Svitavy (Mach)

Čírka obecná (*Anas crecca*):

25.03.00 – 7M+7F, r. Hvězda, Opatov (Jetmar)
31.03.00 – 20 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)
07.04.00 – 1M+2F, Dolní r., Svitavy (Mach)
21.05.00 – 1M v s.š., r. Hvězda, Opatov (Jetmar)
17.a18.06.00 – 1M v s.š., Dolní r., Svitavy (Mach)
22.06.00 – 1M v s.š., Dolní r., Svitavy (Mach)
25.06.00 – 1M, Nový r., Opatov (Jetmar)
30.06.00 – 1M v s.š., Dolní r., Svitavy (Mach)
01.07.00 – 1M v s.š., Dolní r., Svitavy (Mach)

Čírka modrá (*Anas querquedula*):

03.04.00 – 15M+5F, Nový r., Opatov (Jetmar)
06.04.00 – 21 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)
10.04.00 – 19M+6F, Nový r., Opatov (Jetmar)
18.07.00 – 2 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)
25.07.00 – 5 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

Hvízdák eurasijský (*Anas penelope*):

03.,07.a 08.03.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)
12.03.00 – 11M+3F, r. Hvězda, Opatov (Janoušek, Jetmar)
08.04.00 – 14M+7F, r. Hvězda, Opatov (Janoušek, Jetmar, Polák)
16.05.00 – 1F, Dolní r., Svitavy (Mach)

Hohol severní (*Bucephala clangula*):

12.03.00 – 1M, Dolní r., Svitavy (Mach)
16.03.00 – 6M+4F (projevy toku), r. Hvězda, Opatov (Janoušek, Jetmar)
06.-10.04.00 – 1M, Nový r., Opatov (Jetmar)

Polák chocholačka (*Aythya fuligula*):

31.03.00 – ca 160 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)
08.04.00 – 178 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)

Polák velký (*Aythya ferina*):

31.03.00 – ca 100 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)

Polák malý (*Aythya nyrotica*):

17.05.00 – 1M,Dolní r.,Svitavy (Mach,Urbánek)

18.05.00 – 1M,Dolní r.,Svitavy (Mach)

Husice liščí (*Tadorna tadorna*):

18.-19.06.00 – 1 ad.,Nový r.,Opatov (Janoušek,Jetmar)

Husa polní (*Anser fabalis*):

06.03.00 – 5 ex.,r.Hvězda,Opatov (Janoušek)

Husa běločelá (*Anser albifrons*):

16.-22.03.00 . 1 juv.,Dolní r.,Svitavy (Mach)

Morčák velký (*Mergus merganser*):

19.03.00 – 1M+1F, Nový r.,Opatov (Janoušek,Jetmar,Filipová)

Morčák prostřední (*Mergus serrator*):

08.04.00 – 5F, r. Hvězda,Opatov (Janoušek,Jetmar,Polák)

Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*):

29.06.00 – 1 subad.,Nový r.,Opatov (Mach a exkurze)

02.07.00 – 2 ex.,Nový r.,Opatov (Anderle,Urbánek,Vyskočil)

04.-05.07.00 – 1 subad.,Nový r.,Opatov (Janoušek,Jetmar)

18.07.00 – 1 subad.,Nový r.,Opatov (Jetmar)

19.07.00 – 1 subad.,Nový r.,Opatov (Janoušek)

23.07.00 – 1 subad.,Nový r.,Opatov (Janoušek,Jetmar)

Káně rousná (*Buteo lagopus*):

03.04.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)

Včelojed lesní (*Pernis apivorus*):

14.05.00 – 1 ad., Nový r. – u „jezířka“, Opatov (Jetmar)

19.05.00 – 1 ad., Nový r. a Bukový r.,Opatov (Jetmar)

25.06.00 – 1 ad.,Nový r.,Opatov (Jetmar)

02.,04. a 07.07.00 – 1 ad., Nový r.,Opatov (Jetmar)

18.07.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)

Luňák červený (*Milvus milvus*):

03.07.00 – 2 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)

21.07.00 – 1 ex.,zorané pole za Janovským r.,Jedlová (Mach)

Moták pilich (*Circus cyaneus*):

08.-10.04.00 – 1F,Nový r.,Opatov (Janoušek,Jetmar)

21.07.00 – 1 F,zorané pole za Janovským r.,Jedlová (Mach)

Orlovec říční (*Pandion haliaetus*):

19.03.00 – 1 ex.,r. Nový a Hvězda,Opatov (Jetmar)
23.-26.03.00 – 1 ex.,r. Nový a Hvězda,Opatov (Jetmar)
01.04.00 – 3 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
02.04.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
02.04.00 – 1 ex.,Dolní r.,Svitavy (Mach)
03.04.00 – 2 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
07.-08.04.00 – 1 ex.,r.Hvězda,Opatov (Jetmar)
09.04.00 – 1 ex.,Dolní r.,Svitavy (Mach)
09.-10.04.00 – 2 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
12.04.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
14.04.00 – 3 ex.,Nový r.,Opatov (Janoušek,Jetmar)
15.04.00 – 1 ex.,Nový a 1 ex. r. Hvězda,Opatov (Jetmar)
16.-17.04.00 – 2 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
20.04.00 – 2 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
02.a 04.07.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
22.07.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)

Chřástal vodní (*Rallus aquaticus*):

23.03.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Janoušek)
06.04.00 – tok 1M,Nový r.,Opatov (Jetmar)
21.05.00 – nález snůšky a čerstvě vylíhlých (mrtvých) mláďat,Dolní r.,Svitavy (Mach)
25.06.00 – 4 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)

Kulík říční (*Charadrius dubius*):

28.05.00 – 4 ex.,pole u odkal.nádrže Masokombinátu Polička,Sádek u Poličky (Mach)
18.06.00 – 2 ad.,Lesní r.,Jedlová (Mach)
18.06.00 – 2 ad.,Luční r.,Jedlová (Mach)
18.06.00 – 2 ad.,pole u odkal.nádrže Masokombinátu Polička,Sádek u Poličky (Mach)
19.06.00 – 5 ad+1 juv.,rybníček u Hvězdy,Opatov (Jetmar)

Sluka lesní (*Scolopax rusticola*):

05.04.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Beran)

Vodouš kropenatý (*Tringa ochropus*):

09.04.00 – 6 ex.,Mušlový r., pak 6 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
28.05.00 – 3 ad.,odkal.nádrž Masokombinátu Polička,Sádek u Poličky (Mach)
17.06.00 – 2 ad.,Lánský r.,Svitavy (Mach)
18.06.00 – 1 ad.,odkal.nádrž Masokombinátu Polička,Sádek u Poličky (Mach)
24.06.00 – 2 ex.,r.Pařez,Opatovec (Jetmar)
02.07.00 – 5 ex., r.Bukový ,Opatov (Jetmar)
22.a 23.07.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
24.07.00 – 1 ex.,Dolní r.,Svitavy (Mach)

Vodouš bahenní (*Tringa glareola*):

02.05.00 – 11 ex.,Dolní r.,Svitavy (Mach)
18.06.00 – 1 ad.,Luční r.,Jedlová (Mach)
04.07.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
21.07.00 – 1 ex.,Luční r.,Jedlová (Mach)
24.07.00 – 1 ex.,Dolní r.,Svitavy (Mach)

Vodouš šedý (*Tringa nebularia*):

16.04.00 – 3 ex., Dolní r., Svitavy (Mach)

Jespák bojovný (*Philomachus pugnax*):

22.04.00 – 1F, Luční r., Jedlová (Mach)

Racek žlutonohý (*Larus fuscus*):

06.04.00 – 2 ad., r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

06.04.00 – 3 ad.+ pravděp. 1 imm., Dolní r., Svitavy

07.04.00 – 6 ad., r. Hvězda, Opatov (Janoušek)

Racek sp. (*Larus argentatus/cachinans*):

11.03.00 – 2 ex., Nový r., Opatov (Jetmar)

25.03.00 – 1 imm., r. Hvězda, Opatov (Beran, Jetmar)

28.06.00 – 2 ad., Nový r., Opatov (Janoušek)

19.07.00 – 4 imm., Dolní r., Svitavy (Mach)

Racek bouřní (*Larus canus*):

16.03.00 – 1 subad., r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

28.03.00 – 1 subad., r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

06.a08.04.00 – 1 subad., r. Hvězda, Opatov (Jetmar)

15.04.00 – 4 subad., Dolní r., Svitavy (Mach)

22.04.00 – 1 subad., Nový r., Opatov (Jetmar)

20.05.00 – 1 ad., Horní r., Svitavy (Mach)

Racek černohlavý (*Larus melanocephalus*):

22.04.00 – 2 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

24.04.00 – 2 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

26.04.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

03.05.00 – 2 imm., Dolní r., Svitavy (Mach)

05.05.00 – 2 ad., Dolní r., Svitavy (Polák)

Racek malý (*Larus minutus*):

24.04.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

26.04.00 – 4 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

26.04.00 – 2 ex., r. Hvězda, Opatov (Janoušek)

30.04.00 – 1 ad., r. Vidlák, Opatovec (Jetmar)

Rybák černý (*Chlidonias niger*):

14.04.00 – 1 ad., Nový r a r. Hvězda, Opatov (Janoušek, Jetmar)

21.04.00 – 5 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

04.05.00 – 8 ad., r Vidlák, Opatovec (Jetmar)

05.05.00 – 6 ad., Dolní r., Svitavy (Polák)

04.05.00 – 20 ad. (jarní max.počet), Nový r., Opatov (Jetmar)

12.05.00 – 4 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

28.06.00 – 2 ad., Horní r., Svitavy (Mach)

25.07.00 – 1 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

Rybák bělokřídlý (*Chlidonias leucopterus*):

24.04.00 – 4 ad., Dolní r., Svitavy (Mach)

Rybák obecný (*Sterna hirundo*):

16.04.00 – 1 ad.,r. Hvězda,Opatov (Jetmar)
02.06.00 – 2 ad.,Horní r.,Svitavy (Mach)
03.06.00 – 2 ad.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
14.07.00 – 1 ad.,Horní r.,Svitavy (Mach)
23.07.00 – 2 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)
26.07.00 – 2 ad.,Horní r.,Svitavy (Mach)

Výr velký (*Bubo bubo*):

26.03.00 – 1M (hlas),Psí kuchyně (Jetmar)
08.05.00 – 1M+1F sedí na stromovém hnízdě,Psí kuchyně (Jetmar)
14.05.00 – 3 pull. sedí v hnízdě na skále,u Opatova (Janoušek,Jetmar)

Kalous ušatý (*Atio otus*):

16.03.00 – 1M,volání u „jezířka“ za Novým r.,Opatov (Janoušek,Jetmar)
23.03.00 – 1F,hlas u Nového r.,Opatov (Jetmar)

Puštík obecný (*Strix aluco*):

25.03.00 – hlasy 1M+1F,u vrchu Skalka,Borová-Sv.Kateřina (Mach)
26.03.00 – 1M a 1F (hlasy),Psí kuchyně (Jetmar)

Sýc rousný (*Aegolius funereus*):

10.03.00 – hlasy min. 2M,Javornický hřeben u vrchu Sněžník (Mach,Polák)

Skřivan lesní (*Lullula arborea*):

04.03.00 – 1M (zpěv),Opatov (Janoušek,Jetmar)
13.03.00 – 4 ex.,louka u Dolního r.,Svitavy (Mach)

Linduška horská (*Anthus spinoletta*):

01.04.00 - 5 ex.,Nový r.,Opatov (Janoušek)
06.04.00 – 1 ex.,Nový r.,Opatov (Jetmar)

Linduška úhorní (*Anthus campestris*):

29.04.00 – 1 ex.,Moravský Lačnov,Svitavy (Janoušek)

Konipas luční (*Motacilla flava*):

28.04.00 – 11 ex (M+F) – 10 ex. ssp.flava,1 ex. ssp.thunbergi,M.Lačnov,Svitavy (Janoušek)
04.05.00 – 1M (M.F. „feldegg“),Nový r.,Opatov (Jetmar)
07.05.00 – 18 ex. (M+F) ssp. flava,Mor.Lačnov,Svitavy (Janoušek)

Slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*):

24.04.00 – 1 zpívající ex.,Vidlák-Mikulečský potok,Opatov (Jetmar)

Drozd cvrčala (*Turdus iliacus*):

23.03.00 – 80 až 90 ex.,r. Hvězda,Opatov (Janoušek,Jetmar)
11.04.00 – 1 ex.,Moravský Lačnov,Svitavy (Janoušek)

Skorec vodní (*Cinclus cinclus*):

28.05.00 – obs.hnízdo,most přes Bílý potok,mezi Sádkem a Korouhví-Lačnovem (Mach)

Havran polní (*Corvus frugilegus*):

10.05.00 – 1 ad.,na smrku ul.Palackého,Svitavy (Mach)

Krkavec velký (*Corvus corax*):

21.07.00 – 7 ex.,zorané pole za Janovským r.,Jedlová (Mach)

Cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*):

21.05.00 – 3 zpív.M, r.Hvězda,1 zp. M Nový r. a 1 zp.M r. Vidlák,Opatov (Jetmar)

Cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*):

20.04.00 – 1 zp. M, Nový r.,Opatov (Janoušek,Jetmar)

Rákosník proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*):

21.05.00 – 1 zp.M,Dolní r.,Svitavy (Mach)
30.05.00 – 1 zp.M,Dolní r.,Svitavy (Mach)
22.06.00 – 1 zp.M,Dolní r.,Svitavy (Mach)
25.06.00 – 5 zp. M,Nový r.,Opatov (Jetmar)
28.a 30.07.00 – 1 ex.,Dolní r.,Svitavy (Mach)

Rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*):

28.05.00 – 12 zp. M,Nový r.,Opatov (Jetmar)

Rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*):

22.04.00 – 1 zp. M,Nový r.,Opatov (Jetmar)
26.04.00 – hlas 1 ex.,rybník v Mor.Lačnově,Svitavy (Janoušek)
18.05.00 – 2 zp.M,Dolní r.,Svitavy (Mach)
20.a21.05.00 – 1 zp.M,Dolní r.,Svitavy (Mach)
19. a 21.05.00 – 1 zp.M,Nový r.,Opatov (Jetmar)
30.05.00 – 1 zp.M,Dolní r.,Svitavy (Mach)

Sýkořice vousatá (*Panurus biarmicus*):

09.04.00 – 3M+2F,Dolní r.,Svitavy (Mach)

Žluva hajní (*Oriolus oriolus*):

03.06.00 – 1 zp.M,lesík mezi rybníky Nový a Hvězda,Opatov (Jetmar)
24.06.00 – 1M + 3 ex.,lesík mezi rybníky Nový a Hvězda,Opatov (Jetmar)

Strnad luční (*Miliaria calandra*):

03.-11.06.00 – 1 zp.M,Nový r.,Opatov (Janoušek,Jetmar,Polák)
17.06.00 – 2 ex.(1 zp.M),louka mezi vodárnou a Lánským r.,Svitavy (Mach)
18.06.00 – 3 ex.(2 zp.M),okolí r. Lesní a Luční,Jedlová (Mach)
24.06.00 – 5 ex.(2 zp.M+ páření),louka mezi vodárnou a Lánským r.,Svitavy (Mach)
25.06.00 – 1 zp.M,Nový r.,Opatov (Jetmar)
02.07.00 – 1 zp.M,Nový r.,Opatov (Reif)
02.07.00 – 1 zp.M,louka mezi vodárnou a Lánským r.,Svitavy (Mach)
05.07.00 – 1 zp.M,Borová-Sv.Kateřina (Mach)
20.07.00 – 3 ex.,louka mezi vodárnou a Lánským r.,Svitavy (Mach)
21.07.00 – 3 ex.,(2 ad. s potravou),u r. Lesní,Jedlová (Mach)

Savci (Mammalia):

Netopýr vousatý (*Myotis mystacinus*):

27.05.00 – nález zraněného samce, zahrada domu na ul. Švabinského, Svitavy (Mach)

Rejsek malý (*Sorex minutus*):

15.06.00 – nalezen 1 uhynulý ex., lesní okraj u tábora TOS Svitavy, Budislav (Mach)